

**ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ**

«ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ» -

**ԺԸ.00.01 մասնագիտության որակավորման քննության
ԾՐԱԳԻՐ**

**1. Ճարտարապետության տեսություն, հուշարձանների վերակառուցում
և պատմություն**

20-րդ դարի արտասահմանյան ճարտարապետության ուղղությունները, Բաու-
հաուզ, Լե Կորբյուզյեյի ստեղծագործությունները, օրգանական ճարտարապետությունը
ԱՄՆ-ում (Ֆ. Լ. Ռայթ) և Ֆինլանդիայում (Ա. Ալթո):

Ճարտարապետության տեսության և պատմության առարկան, դրա տեղը ճարտա-
րապետական գիտության համակարգում և պրակտիկայում:

Միջնադարյան նշանավոր հայ ճարտարապետների ստեղծագործությունները,
Ժամանակակից հեղինակների աշխատությունները դրանց վերաբերյալ:

Վերածննդի ճարտարապետության առաջատար վարպետների ստեղծագործու-
թյունները, ստեղծագործական մեթոդի առանձնահատկությունները:

Ճարտարապետության մասին տեսական ուսմունքների զարգացման պատմու-
թյունը (Վիտրուվիոս, Ալբերտի, Վինյոլա, Պալադիո, Բլոնդել, Ջեմպեր, Վիոլե լե Դյուկ և
ուրիշներ):

Հայ ճարտարապետության տեսության և պատմության հիմնահարցերը:

Անտիկ աշխարհի ճարտարապետությունը (Հունաստան, Հռոմ), զարգացման
փուլերը, առավել նշանակալից հուշարձանները և համալիրները:

Հայ ճարտարապետության ուսումնասիրման տեսության, հայրենի և օտար գիտ-
նականների (Ն. Մառ, Հ. Ստրիժիգովսկի, Թ. Թորամանյան, Հ. Օրբելի և ուրիշներ) ներ-
դրումը հայ ժողովրդի ճարտարապետական ժառանգության ճանաչման և գնահատման
ասպարեզում:

Վերածննդի ճարտարապետական իդեալները և դրանց անտիկ ու միջնադարյան
ակունքները, քաղաքաշինական գաղափարները և պրակտիկան:

Վաղմիջնադարյան հայ ճարտարապետության հորինվածքային, կառուցողական և
գեղարվեստական բնութագրական կողմերը, ժամանակագրական հատկանիշները,
զարգացման ընթացքը:

Առևտրաարհեստագործական քաղաքների և վանքային համալիրների զարգացումը
Զաքարյանների իշխանության ժամանակ:

Մոդեռն ոճի եվրոպական տարբերակները և դրա առաջատար վարպետները:

Ժամանակակից ճարտարապետական մտաբերումները և ապագայագիտական գաղափարների ակունքները (Դոկսիադիս, Միս վան դեր Ռոյե, Գրոպիուս, Լուիս Վան, Օսկար Նիմեյեր, Քենձո Թանգե և ուրիշներ):

Անիի քաղաքացիական և եկեղեցական շինությունները:

Ճարտարապետական-կառուցողական ավանդույթների ժառանգորդության և հաղորդակցության դրսևորումը հայ ճարտարապետության տարբեր փուլերում:

2. Շենքերի և կառույցների ճարտարապետություն

Արտադրական ձեռնարկությունների գլխավոր հատակագծերի նախագծման սկզբունքները, կառուցապատման տեսակները:

Տարբեր կլիմայական գոտիներում բնակարաններին ներկայացվող պահանջները:

Պատերի ֆունկցիան, դասակարգումը, բնութագրական հատկանիշները:

Սրահավոր տների կիրառության բնագավառը, ծավալահատակագծային լուծումները:

Ընտանիքների սոցիալ-ժողովրդագրական կազմը որպես բնակարանի կազմակերպման գործոն:

Շենքերի կոնստրուկտիվ համարգերը, դրանց կիրառության բնագավառը:

Բարդ տեղանքի կառուցապատման սկզբունքները, կիրառվող բնակելի տների տիպերը:

Հասարակական շենքերի բաղադրիչ տարրերը, հատակա•ծման համակար•երը և հորինվածքային սկզբունքները:

Բնակելի և հասարակական շենքերում էվակուացիայի կազմակերպման եղանակները, նորմատիվ պահանջները:

Քաղաքացիական և արդյունաբերական շենքերի մեծաթռիչք ծածկերի տիպերը:

Սեկցիոն տների տիպերը, բնակարանների հատակագծային լուծումները տարբեր տիպերի սեկցիաներում:

Տեսանելիության պայմանները հասարակական շենքերում, դահլիճների հատակի պրոֆիլների երկրաչափական կառուցման եղանակները:

Մենատների և բլոկացված տների նախագծման սկզբունքները, դրանց ծավալահատակագծային լուծումները:

Միահարկ և բազմահարկ արտադրական շենքերի բնութագրերը, նրանց հատակագծային լուծման եղանակները և կիրառության բնագավառը, առանձնահատկությունները, պահեստավորման եղանակները:

Խորհրդային ժամանակաշրջանի ճարտարապետության հայ վարպետների լավագույն ստեղծագործությունները:

Հակաերկրաշարժային միջոցառումները շենքերում:

3. Քաղաքաշինություն, տեղային հատակագծում, լանդշաֆտային ճարտարապետություն և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում

Քաղաքաշինական նախագծման կարգը և փուլերը:

Շրջանային համակարգման նպատակը, խնդիրները և տեսակները:

Բնակելի կառուցապատման հիմնական տնտեսական ցուցանիշները:

Կառուցապատման առանձնահատկություններն ակտիվ երկրաշարժային գոտում:

Բնապահպանման խնդիրները, շրջանային հատակագծում կամ տարածական պլանավորում:

Վերակառուցվող միջավայրի քաղաքաշինական վերլուծությունը:

Բնակավայրի ֆունկցիոնալ գոտևորումը:

Քաղաքների բնակեցման գոտու ճարտարապետահատակագծային կազմակերպման հիմնական սկզբունքները:

Բնակավայրերի կանաչապատման հիմնական սկզբունքները:

Քաղաքների կենտրոնների ֆունկցիոնալ դերը և ճարտարապետական հորինվածքային կազմակերպումը:

Բնակավայրերի կառուցապատման համար տարածքների ընտրության սկզբունքները:

Բնակելի կառուցապատման հիմնական տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները:

Տարածքային հատակագծման արդի խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում:

Հին և նոր կառույցների նախագծման և ներդաշնակման խնդիրները պատմական միջավայրում:

Բնական գործոնների ազդեցությունը քաղաքաշինական նախագծման վրա:

4. Ճարտարապետական դիզայն

Հին և նոր կառույցների նախագծման և ներդաշնակման խնդիրները պատմական միջավայրում: Ճարտարապետական փոքր ձևերի և վիզուալ կոմունիկացիաների դերն ու նշանակությունը պատմական միջավայրում:

Ճարտարապետական հուշակոթողների արհեստական լուսավորության հայեցակարը և հիմնական սկզբունքները:

Բնակարանների ձևավորման ֆունկցիոնալ հիմունքները, ֆունկցիոնալ պրոցեսների գոտևորման գաղափարը: Առարկայական-տարածական միավորների դասավորվածությունը և սարքավորումները՝ որպես մասշտաբային ու էմոցիոնալ ընկալման հենք: Արհեստական լուսավորություն և դրանց տիպերը:

Հասարակական շենքերի յուրահատկությունները և համադրման եղանակները: Ինտերիերներում հիմնական կոմպոզիցիոն ամբողջականության, արտահայտչակամության գեղագիտական միջոցները և կահույքին ներկայացվող պահանջները:

Տեսանելիության պայմանները հասարակական շենքերում: Արհեստական լուսավորության աղբյուրների տիպերը: Գույնի ֆունկցիոնալ դերը ինտերիերներում:

Արտադրական տարածքներում կարճաժամկետ հանգստի վայրերի նախաձային սկզբունքները և մինչնախագծային վերլուծությունը:

Արտադրական տարածքներում կարճաժամկետ հանգստի վայրերի նախագծային սկզբունքները և մինչնախագծային վերլուծությունը: Քաղաքի լուսային միջավայրի ձևաստեղծման հիմնական բաղադրիչները: Ֆունկցիոնալ գոտևորման խնդիրները արհեստական լուսավորության ենթատեքստում:

Քաղաքային միջավայրի ճարտարապետական և դիզայն վերլուծություն, նախագծային փուլերի սկզբունքները:

Քաղաքային միջավայրի կազմակերպման փոքր ճարտարապետական ձևերի տիպաբանական, ձևաստեղծման և ոճային հիմնախնդիրները:

Վերակառուցվող միջավայրի քաղաքաշինական վերլուծությունը և հիմնական մոտեցումները արդի դիզայնի կիրառմամբ:

Բնակելի միջավայրում առարկայատարածական միավորների դասավորվածությունը և սարքավորումները որպես մասշտաբային ու էմոցիոնալ ընկալման հենք:

Ժամանակավոր կեցության բնակելի մոդուլ: Առանձնահատկությունները:

Տրանսֆորմացիայի և էրգոնոմիկ պահանջների կիրառումը: Տրանսֆորմացվող առարկայական միջավայր:

Մոնումենտալ և դեկորատիվ արվեստի էլեմենտների ու ճարտարապետական փոքր ձևերի կիրառման հնարները և դերը հասարակական ինտերիերների հորինվածքում:

Ինտերիերային միջավայրի նախագծման առանձնահատկությունները սահմանափակ հնարավորություններ ունեցող մարդկանց, հաշմանդամների, երեխաների և տարեցների համար:

Դիզայնի դերը արտադրական ինտերիերներում:

Գովազդային օբյեկտները քաղաքային միջավայրում:

Դիզայնի դերը լանդշաֆտային ճարտարապետության մեջ: Դենդրոլոգիական դիզայն:

Մոդուլային համակարգի ունիֆիկացված էլեմենտների կիրառման, մասշտաբայնության հիմնախնդիրների ուսումնասիրությունը և կիրառումը ճարտարապետական փոքր ձևերում:

Քաղաքը, որպես լուսաուրբանիստական նախագծման օբյեկտ. նրա տարրերը և կառուցվածքը:

Գրականություն

1. Ակնարկ հայ ճարտարապետության պատմության, Երևան, 1964
2. Թորամանյան Թ. Նյութեր հայկական ճարտարապետության պատմության, գիրք 1, Ե., 1942, գիրք 2, Ե., 1948
3. Հարությունյան Վ. Մ. Հին աշխարհի ճարտարապետություն, Ե., 1978
4. Հարությունյան Վ. Մ. Հայկական ճարտարապետության պատմություն, Ե., 1978

5. *Ānāīāuāy ēnōīðēy āðōēðāēōóðū, òīū 1-12, Īñēāā, 1970-1977.*
6. *Āðóðīyī Ā., Nāòāðyī N. Īāiyōīēēē āðiyīñēīāī çīā÷āñòāā, Īñēāā, 1951*
7. *Ōīēāðñēēē Í. Āðōēðāēōóðā Āðīāīēē IV-XIVāā., Āðāāāī, 1961*
8. *Ēāīī Āàðēñòā Āēūāāðòē, Īñēāā, 1977*
9. *Īàðīāēēā ðāñòāāðāōēē īāiyōīēēīā āðōēðāēōóðū, Īñēāā, 1977*
10. *Ēāīçī Ōāīāā, Īñēāā, 1978*
11. *Nīēīāūāā Í. Í., Ōóð÷ēī Ā. N., Ōēðñāīā Ā. Ī. Nīāðāīāīāy āðōēðāēōóðā Ōðāīōēē, Īñēāā, 1981*
12. *Ēēīīēēīā Ā. Çàðóāāæīāy āðōēðāēōóðā, ìð “īīāīē āðōēðāēōóðū” āī īñòīñāāðīēçīā, Īñēāā, 1982*
13. *Āðóðīyī Ā. Ēāīāīāy ēāðīēñū āðiyīñēīāī īàðīāā, Āðāāāī, 1985*
14. *Īñēāð Īēīāēāð, Īñēāā, 1986*
15. *Āðēāīðyī Ā., Ōīāīāñyī Ī. Āðōēðāēōóðā Nīāāðñēīē Āðīāīēē, Īñēāā, 1986*
16. *Āāēēā P. Ēnōīðēy nīāðāīāīīē āðōēðāēōóðū, Īñēāā 1972*
17. *Ēç ēñōīðēē nīāāðñēīē āðōēðāēōóðū, ò. 1è2, Īñēāā, 1963*
18. *Īēēīāēāīā Í. Í., Īñēī Ā. Ā., Ōóīēēīā Ī. N. Ðāēīñððóēōēy æēēīē çāñððīēēē, Īñēāā, 1980*
19. *Ðyāóøēī Ā. Ā., Āāīðæāē Ē. Īðīāīñðēēā ā āðōēðāēōóðā è ñððīēðāēūñòāā (ñīāī. ñīā. ÷āðīñēīāāōēēīā èçā.), Īñēāā, 1983*
20. *Ōāēīāð÷yī Ī. Ō. Āðāæāāīñēīā çīā÷āñòāī Āðīāīēē, Īñēāā, 1971*
21. *Ōāāōīā Ī. Ō., Çēēūāāðāīðā Ā. Ō. Īñā çāīēþ, ÷ðīāū ñāāðā÷ū çāīēþ, Īñēāā, 1983*
22. *Ñāīēī Ā. Ē. 100 āāēēēēō āðōēðāēōðīðīā, Īñēāā, 2000*
23. *Īēçīāñēēē Ā. P. 100 āāēēēēō øāāāāðīā āðōēðāēōóðū, Īñēāā, 2005*
24. *100 Contemporary architects, Taschen A-I, J-Z, 2003*
25. *Barbara Isenberg, Frank Gehpy, Alfred. A. Knorb, New York, 2009*
26. *Contemporary Europe an Architects, Taschen, 1994*
27. *Francis B.K.Ching, Mark M. Jarzombek, Vikramaditya Prakash. A Global History of Architecture //John Wiley & Sons, Inc., 2007*
28. *Միքայելյան Մ. Գ. Բնակելի շենքերի ճարտարապետական նախագծման հիմունքները, Երևան, 1980*
29. *Մամիջանյան Ա. Մ. Կարկասային շենքեր, Երևան, 1975*
30. *Տեր-Ավագյան Վ. Մ. Արդյունաբերական շենքեր, Երևան, 1970*
31. *Տիգրանյան Լ. Ա. Հասարակական շենքերի նախագծման հիմունքները, Երևան, 1986*
32. *Āðīīēī Āæ. Ý. Ēēēīāð è āðōēðāēōóðā, Īñēāā, 1959*
33. *Āðōēðāēōóðīñā īðīāēðēðīāāīēā æēēūō çāāīēē. Īñā ðāā. Ā. Ē. Ēāēēøā, Īñēāā, 1981*
34. *Āðōēðāēōóðīñā īðīāēðēðīāāīēā īāūāñòāāīūō çāāīēē è ñīðóæāīēē. Īñā ðāā. Í. Í. Nīāīēāāā, Īñēāā, 1980.*
35. *Āðōēðāēōóðīñā īðīāēðēðīāāīēā īðñūøēāīīūō īðāāīðēyðēē. Īñā ðāā. Āāīēāīāā è Ōðñòāēāāā, Īñēāā., 1984*
36. *Āðōēðāēōóðīñāy ðēñēīāēy īðñūøēāīīūō īðāāīðēyðēē. Īñā ðāā. Ē. N. Īēēēāāāā, Īñēāā, 1975*
37. *Āāðōēī Ā. Ā. Āðōēðāēōóðā ðāāððā, Īñēāā, 1947*
38. *Āāðāūāīēī Ā. Ōāððāñīūā ðēīū æēēūō āñīā, Īñēāā, 1979*
39. *Āīāāīāñēēē P., Nāā÷āīēī Ī Ēēīñðāāððū, Īñēāā, 1968*
40. *Āīñēēīā Ā., Īyēðēāīā Ā. Īðīāēðēðīāāīēā ðīðāīāūō ēñīēāēñīā, Īñēāā, 1979*

41. *Æèèàÿ ÿ÷áéèà á áóáóúàì. Íñà ðää. Á. Ð. Ðóááíáíéí, Íñéää, 1982*
42. *Çìáóè Ñ. Á., Áèððíáà È. Õ. Áàðñèèà ñààú è ÿñèè, Íñéää, 1957*
43. *Êàíóñòÿí Á. Á. Íííáíÿðàæíúá æèèúá àííà, Íñéää, 1975*
44. *Êíññàéíáñèèé Á. Á., Ðæáðèíà Í. È. Áéíèèðíááííúá àííà çà ðóááæíí, Íñéää, 1960*
45. *Êóèääà Á. È. Êèóáú àññíáíáí òððèèðàèüñðàà, Íñéää, 1962*
46. *Ìàèñàè Áæ., Õíèèáíà Þ., Íàðìáí Á., ßèáð Áæ. Ìðíáèèèðíááíèá æèèúð çääíèé, /íððááíá ñ áíáè./ Íñéää, 1979*
47. *Íòðí Õðáé Ñííððèáíúá ñíððóæáíèÿ, Íñéää, 1958*
48. *Íðñíáèèèáú ðàçàèðèÿ æèèèà á ÑÑÑÐ. Íñà ðää. Á. Ð. Ðóááíáíéí, Íñéää, 1984*
49. *Ðþèá Á. Ìðíñððáíñðááííúá ñèèðúðèÿ, Íñéää, 1973*
50. *Ñàðàðÿí Þ. Á. Áððèèðàèðððà çääíèé è ñíððóæáíèé, áíçáíáèìúð íàðíáíí ñáúáíà, Áðáááí, 1988*
51. *Æèèàÿ ÿ÷áéèà á áóáóúàì (Ðóááíáíéí Á. Ð., Êàððàðíáà È. È., Õííñèèé Á. Ð. è äð.), Íñéää, 1982*
52. *Õóííèää Ì. Ñ. Êííñððóèèèè àðàæääíñèèè çääíèé, Íñéää, 1973*
53. *Õóáááááÿí È. È. Áððèèðàèðððà ìðííúðèáííúð ìðááíðèÿðèé Ñíááðñèíé Àðíáíèè, Áðáááí, 1976*
54. *Êàèèè Á. Á., Êíññàéíáñèèé Á. Á., Ðæáðèíà Í. È. Õèìú àííá è èààððèð çà ðóááæíí Íñéää, 1959*
55. *Ðàðèáÿí Á. Ííáúá òíðìú ñíðèèèèí-áíñðóíííáí æèèèà æèÿ òñèíáèé ÍÊÐ, Áðáááí, 2009*
56. *Minimalist houses, Taschen, 2006*
57. *Քաղաքաշինության արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ հոդվածաշար. «Ճարտարապետություն և շինարարություն» ամսագիր. 2008, հմ.5,6-7,10,12. 2009,հմ.4*
58. *Գ. Մուշեղյան, Պ. Սողոմոնյան Քաղաքային հողօգտագործումը շուկայական տնտեսության պայմաններում, Երևան, 1999*
59. *ՀՀ սահմանադրություն*
60. *ՀՀ օրենք անշարժ գույքի մասին*
61. *ՀՀ օրենք քաղաքաշինության մասին*
62. *Ս. Կանայան, «Քաղաքաշինական քաղաքականությունը և ճարտարապետական նախագծման խնդիրները», «Ճարտարապետական նախագծման կազմակերպում» դասընթացի մեթոդական ձեռնարկ. ԵՃԸՊՀ, Երևան, 2004*
63. *Áððèèðàèðððà Çàíàää-4. Íñáðíèçì è ñíñðííááðíèçì. Êðèèèèè èííóáííèè. Íñèàðíá, Ñííèèèèà è äð., Íñéää, 1987*
64. *Áððèèðàèðððà Çàíàää è ìèð èñèóññðàà XX á. Øóéððíáà, Íñéää, 1990*
65. *Áæ. Õíððáñðð Áéíáíèèèà ðàçàèðèÿ áíðíáà, Íñéää, 1974*
66. *Ð. Íáððè Áíáðèèáíñèèé áíðíá, Íñéää, 1972*
67. *Àðáíáñúááá Á., Õððóíáá Ý., ßéóáíáè÷ Á. Íææóíáðíáíúé èíñðèððð ðàçàèðèÿ ìðááíáíé ýéíííèèè, “Áðááíñððèèðàèüñíá çàèííáàðàèüñðáí Ðíññèè íà íóðè ðáðíðì”, Íñéää, 1996*
68. *Êÿíááèè Ð. Íàèéíáèè, Ñðáíèè È. Áðþ Áíðíáñèèÿ ýéíííèèè. Ìðíáèèú áíðíáíá, Íñéää, 1996*
69. *Áððòðàìÿí Á.Á Áðááíñððèèðàèüñðáí á ñáéñíè÷áñèè àèðèáíúð ðàéíáð, Áðáááí 1998*
70. *Êàíóðíáè÷ È.Á., Êàèèè – Áíðíé Á.È., Ííè÷áí Á.Ì. Ñáéñíè÷áñèèè ðèñé è ìèèíèèú ñáéñíè÷áñèíáí ðàéííèèðíáíèÿ, Íñéää, 1971*
71. *Áðóíÿ Á.Á., Øáááèèí Í.Á Çàíèèððÿñáíèè: ááá, èíááá, ñ÷áíó? Êèðèíáá, 1985*

72. Նիեյ 2.07.01-89 Դձաճիճոճիեճաեւնոճի, իեճեճիճեճ è չաճոճիեճեճ ճիճիճեճեճ è ճաեւնեճեճ ճիճեճիեճ. իճեճաճ, 1990.
73. Яницкий О.Н. Экология города. Зарубежные междисциплинарные концепции, իճեճաճ, 1984
74. Никитин Д.П., Новиков Ю.В. Окружающая среда и человек, իճեճաճ, 1986
75. Чистяков С.Б. Охрана окружающей среды, իճեճաճ, 1988
76. Рекомендации по охране окружающей среды в районной планировке, իճեճաճ, 1986
77. Владимиров В.Р. Расселение и окружающая среда, իճեճաճ, 1982
78. Степановских А.С. Охрана окружающей среды, իճեճաճ, 2001
79. Histoire de l'architecture moderne, tomes 3, 4, Leonardo Benevolo, Dunod, 1987
80. Architecture now!, vol.2, Philip Joddio, Taschen, 2002
81. .Dopo l'architettura moderna, P.Portoghezi, Bari, 1980
82. “ Architecture du défi”.Péninsule Arabique, les métropoles du desert”, Oscar Eugenio Bellini, Laura Daglio, EDITIONS ZHITE STAR, 2007
83. Նալբանդյան Գ. Թեղման Գևորգյան, Համամասնությունները հայ ճարտարապետության մեջ - Եր. 2011
84. Սաֆարյան Յու., Մուրադյան Ջ., Թովմասյան Ս., Դավթյան Մ. Հայաստանի Հանրապետության թույլ յուրացված տարածաշրջանների քաղաքաշինության կայուն զարգացման ուղիները. – Եր. 2011
85. Сычева А.В., Титова Н.П. Ландшафтный дизайн. – Минск, Высшая школа, 1990.
86. Степанов А.Н. и др. Объемно-пространственная композиция. – М.: Архитектура-С, 2003. - 256 стр.